

Tiedonhallintalaki

Toimeepano-ohjelma Helsingin kaupungilla 2020 – 2023

Mikael Vakkari
Ohjelmapäällikkö
4.9.2020

Helsinki

Tausta

Kaupunki käynnistänyt tiedonhallintalain toimeenpanon valmistelun 2019 *tiedonhallintalakityöryhmässä*, joka tuotti mm. toimenpidesuosituksia tiedonhallintalain velvoitteiden toteuttamiseksi Helsingin kaupungilla.

Kansliapäällikkö on asettanut 23.12.2019 kaupunkitason *tiedonhallintaryhmän*, joka vastaa *lain toimeenpanosta* Helsingin kaupungilla. Lisäksi ryhmän tehtävänä on *tiedonhallintalakiin ja muussa laissa säädettyyn tiedonhallintaan liittyvien tehtävien kokonaisohjaus* kaupungilla.

Tiedonhallintaryhmän tehtävät

- Tiedonhallintalain toimeenpano ja tiedonhallinnan ohjaus kaupunkitasolla
- Tiedonhallintaan liittyvien velvoitteiden edellyttämien toimenpiteiden, ohjeistuksen ja koulutuksen koordinointi
- Kehittää, seuraa ja raportoi tiedonhallintaan liittyvien velvoitteiden toteutumista kaupungilla
- Raportoi kansliapäällikölle puolivuositain 1.1.2020 alkaen (seuraava raportti 12/2020)

Tiedonhallintaryhmän toiminta 2020 - 2023

- Vuosittainen toimintasuunnitelma 2021 alkaen
- Huomioitava ohjauksessa lain toimeenpanon lisäksi laajempi kaupunkitason tiedonhallinnan ohjaus
 - Kaupungilla ei muita tiedonhallintaa ohjaavia kaupunkitason toimielimiä
 - Keskeinen rooli mm. kaupungin prosessien sähköistämisessä (= ”aito” digitalisaatio)

Tiedonhallintalain toimeenpano 2020 - 2023

- Tiedonhallintaryhmä toimii lain *toimeenpano-ohjelman ohjausryhmänä*. Varsinainen toimeenpano toteutetaan tiedonhallintaryhmän alla toimivassa toimeenpano-ohjelmassa ja sen projekteissa

Organisaatio

Toimeenpano-ohjelma

Tiedonhallintaryhmä

Ohjelmaryhmä

PROJEKTIT

Tiedon-
hallintamalli
ja 28 §

Asian-
hallinta ja
palvelujen
tiedonhall.

Tietoluovu-
tukset ja
rajapinnat

Muutos-
vaikutusten
arviointi

Tieto-
turvallisuus

Toimialojen, liikelaitosten ja virastojen työryhmät

Helsinki

3.9.2020

Mikael Vakkari

Sidosryhmät (mm.)

Digijory

Digiturvallisuustr.

Tietovastaavientr.

Arkkitehtuuritr.

Hallintomenette-
lyiden OhRy

ASHA-tiimi

AHJO-tiimi

Muut...

Toimeenpano-ohjelma 2020 – 2023

- Tiedonhallintalain toimeenpanosta vastaa *ohjelmaryhmä*, joka toimii tiedonhallintaryhmän alla
 - Ohjelmapäällikkö, ohjelmasihteerin ja projektipäälliköt x 4
 - Muutosvaikutusten arvioinnin projektipäällikkö rekryssä (lokakuu 2020)
 - Tietoturvallisuus –kokonaisuuden projektointi ja projektipäällikkö (lokakuu 2020)?
- Ohjelmapäällikkö vastaa lain toimeenpanosta ja raportoi tiedonhallintaryhmälle
 - Projektipäälliköt vastaavat ja raportoivat oman osa-alueensa toteutuksesta
 - Ohjelmasihteerin toimii tiedonhallintaryhmän sihteerinä
 - Työ resurssoidaan tietohallinnon investointimomentilta (TAE2021 n. 2 milj. €)
 - Lain toimeenpano toteutetaan yhteistyössä kaupungin toimialojen, virastojen ja liikelaitosten kanssa
 - Ohjelma sekä osakokonaisuudet projektoidaan ja viedään projektisalkkuun
- Tiedonhallintalaille on perustettu [sivut](#) Helmeen jonne kootaan aineistoa
 - Esim. koulutukset, käsitteistö, muu aineisto ym.
 - Sivuille kerätään ohjelman tuottamaa aineistoa ja viestitään työn etenemisestä
- Ohjelma on jaettu seuraaviin osa-alueisiin jotka toteutetaan lain siirtymäaikojen (12 – 48 kk) mukaan:
 - 1) Tiedonhallintamalli (5 §) ja kuvaukset asiakirjajulkisuuden toteuttamiseksi (28 §)
 - 2) Muutosvaikutusten arviointi (5 §, 3. mom.)
 - 3) Tietoturvallisuus (4. luku)
 - 4) Tietoluovutukset ja rajapinnat (5. luku)
 - 5) Asianhallinta ja palvelujen tiedonhallinta (6. luku, pl. 28 §)

Toimeenpano-ohjelman henkilöstö

Kaupunginkanslia / hallinto-osasto / tiedonhallintayksikkö

Ohjelmapäällikkö
Mikael Vakkari

Ohjelmasihteeri / TiHa-ryhmän sihteeri
Sanna Kavander

Projektipäälliköt

TiHa-malli ja TietoV + AsRek kuvaukset
Katariina Siimeslehto

Muutosvaikutusten arviointi
N.N. syys-lokakuu 2020

Asianhallinta ja palvelujen tiedonhallinta
Anna Tauriainen

Tietoluovutukset ja rajapinnat
Outi Hermans

Toimeenpano-ohjelman henkilöstön toimipiste on Meritalossa

 Sijoittuvat strategiaosastolle tietohallintoyksikköön

Toteutusprojektit ja aikataulut

Tiedonhallintalain toimeenpano on jaettu kolmeen vaiheeseen, jotka on eroteltu siirtymäaikojen sekä sisältöjen kriittisyyden ja toteutuksen edellyttämien työmäärien (arvio) mukaan. Vaiheiden toteutusaikataulu noudattelee siirtymäaikoja (2020 – 2023).

Toteutuksen vaiheet (siirtymäaika)

1. Vaihe 2020 – välittömästi ja 12 kk:n siirtymäajalla toteutettavat velvoitteet

- Tiedonhallinnan vastuiden määrittely organisaatiossa (4 §) – toteutettu keväällä 2020
- **Tiedonhallintamalli (5 §, 1. – 2. mom.)** – Nykytilan kuvaus ja perusta *muutosvaikutusten arvioinnille*
- *Muutosvaikutusten arviointi* (5 §, 3. mom.) – kohdistuu tiedonhallintamalliin
- Tietoaineistojen kerääminen viranomaisen tehtäviä varten (20 §)
- Kuvaus asiakirjajulkisuuden toteuttamiseksi (28 §) – toteutetaan osana tiedonhallintamallia
- *Muut välittömästi vaikuttavat velvoitteet* (erit. hankinnat): Rajapinnoista ja lokitusvelvoitteesta huolehtiminen uusien ja päivitettävien järjestelmien / teknisten rajapintojen osalta

2. Vaihe 2021 – työntensiiviset kokonaisuudet ja 24 kk:n siirtymäajalla toteutettavat

- Tiedonhallintamallin ylläpito, jatkokehitys ja kytkentä organisaation toimintaan & muutosvaikutusten arviointiin
- Tietoaineistot saatavilla sähköisesti ja hyödynnettävissä koneluettavassa muodossa (19 §)
- Asianhallinta ja palvelujen tiedonhallinta (6. luku)
- Tietoaineistojen luovuttaminen teknisellä rajapinnalla ja katseluyhteydet (22 – 24 §) – Rajapintatyön käynnistys, tietoluovutusten / rajapintojen tunnistaminen, päivitysaikataulut, työn koordinointi ja seuranta
- Lokitietojen kerääminen (17 §)

3. Vaihe 2022 – 23 – muut velvoitteet ja pidemmät siirtymäajat (36 – 48 kk)

- Tietoaineistojen luovuttaminen ja katseluyhteydet (22 – 24 §) – Rajapinnat tulee olla toteutettuna *viimeistään* 2023, uusille järjestelmille välittömästi
- Tietoturvallisuus (4. luku) – Kaupunkitason tietoturvallisuuden selvittäminen käynnistyy aikaisemmin

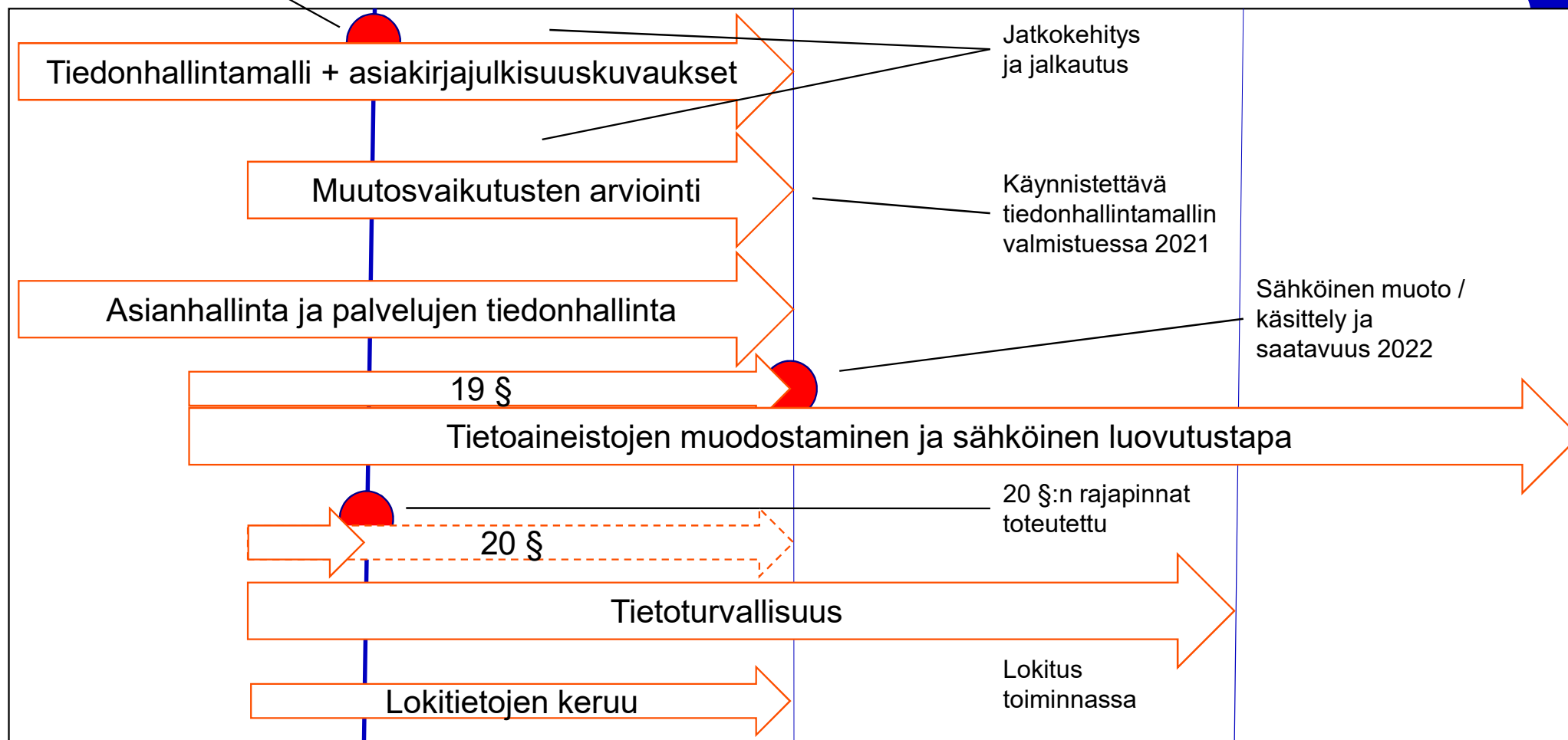
Alustava aikataulu + jatkotyöt 2021 -

Tiedonhallintamallin
"minimitaso" valmis

2021

2022

2023

Toteutusvastuut Helsingin kaupungilla

- Tiedonhallintalain vastuut määritelty tiedonhallintaryhmässä
 - Toteutusvastuu tiedonhallintalain toimeenpanosta on toimialoilla, liikelaitoksilla ja virastoilla
 - Vastuudokumentaatio toimitettu kevään aikana (6 / 2020 mennessä)
- Kaupunkitason ohjausvastuut (määritelty KP:n päätöksessä 23.12.2019)
 - Vastuut pääasiallisesti tietohallintojohtajalla, tiedonhallintapäälliköllä ja tiedonhallintaryhmällä
 - Lain vastuut kohdistuvat lähes poikkeuksetta sekä tietohallinnon että tiedonhallinnan vastuualueisiin
- Toimialat, virastot ja liikelaitokset – määritelty seuraavat *toteutusvastuuroolit*
 - Tiedonhallintamalli – tietojen keruu, tuotanto ja toimitus
 - Muutosvaikutusten arviointi
 - Asiakirjajulkisuuskuvaukset
 - Tietoturvallisuus
 - Tietojärjestelmät / tietojärjestelmien toimintaan liittyvät vastuut
 - Rekisterit / tietovarannot
 - Tietosuoja
 - Asianhallinta ja palvelujen tiedonhallinta
 - Asiakirjahallinto
 - Säilytysajat
 - Tietojärjestelmien (ja palvelujen) laadunvarmistuksesta vastaavat
- Työryhmät koottu ilmoitettujen vastuiden mukaisesti
 - Osallistumista ei tarkoituksenmukaista rajoittaa – toimeenpano edellyttää monialaista asiantuntemusta

Toteutuksen eteneminen syksyllä 2020

- Toimeenpano-ohjelman ja tiedonhallinnan infotilaisuudet viikolla 35
 - Infotilaisuudet osa lain toimeenpanon viestintää ja kaupunkitason tiedonhallinnan koulutusta
 - Jatketaan tilaisuuksia ainakin loppuvuoden ajan – *viestintä kriittistä*
 - Aineisto ja muu dokumentaatio ohjelman [verkkosivuilla](#)
- Ohjelmasuunnitelmat ja projektisuunnitelmat käsitelty tiedonhallintaryhmässä 3.9.
 - Työryhmien kokoaminen ja työskentely 2020 – 2021
 - Sidosryhmien asiantuntijat tulee saada mukaan työhön vs. ”vain nimetyt hlöt”
 - Johdon informointi; johdon tuki työlle keskeinen edellytys onnistumiselle – Osa muutoksista laajoja ja edellyttävät mm. kaupunkitasoista ohjausta, resurssointia sekä päätöksiä ja linjauksia
- Olemassa olevan aineiston ja velvoitteisiin liittyvien tietojen **kartoittaminen projekteissa**
 - Toteutus edellyttää kattavaa nykytilan kuvausta ja informaatiota toimeenpanon kohteista
 - Rajapintatyö ja tietojärjestelmien muutokset edellyttävät, että tietoluovutukset ja järjestelmien nykytila tunnetaan
 - Hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevaa materiaalia (toteutettu osana arkkitehtuurityötä)
 - Nykyisen aineiston hyödyntäminen ja jalostaminen vs. uuden aineiston (tiedon) tuotanto sekä TOS / TOJ
- ”Et voi tietää asiasta, jonka olemassa olosta et tiedä”
 - Työn kytkentä mm. kaupungin kehittämishankkeisiin kriittistä
 - Laaja kokonaisuus josta tulee viestiä (pro)aktiivisesti koko toteutuksen ajan
 - Johdon, ohjelmaryhmän ja sidosryhmien informointi ja yhteistyö keskeistä

Mikä muuttuu?

Tavoitellut vaikutukset kaupungilla

Osa muutoksista laajoja

KA-hallintamalli

- **Välittömät vaikutukset**

- Vastuut ja kaupunkitason toiminta korostuvat – tiedonhallinta on kokonaisuus
- Tiedonhallintamalli – ”digitaalinen kaksonen”
 - Kokoa ja ”korvaa” osan arkkitehtuurityön tuotoksista – tiedonhallintamallin hallintamalli?
 - Kuvaa tiedonhallinnan nykytilan ja toimii pohjana lain velvoitteiden toteutukselle – ylläpito
- Muutosvaikutusten arviointi – kehittämisen ohjaus kaupunkitasolla
 - Toteutettava ennen kehittämishankkeiden käynnistämistä (ja rahoituspäätöksiä)
 - Kytkevä kaupunkin kehittämisen ohjaukseen ja riskienhallintaan – KEHMET
- Hankinnat – Erit. uudet tietojärjestelmät ja rajapintatyö
 - Ohjeistuksen ja toimintatapojen määrittelyn tarve korostuu

- **Vaikutukset pidemmällä aikavälillä**

- Tiedonhallinta ymmärrettävä kokonaisuutena – ”kaikki liittyy kaikkeen”
- Sähköinen (maailman toimivin) hallinto
 - Sähköistetään hallinnon prosessit – ”aito” digitalisaatio vs. palasien osaoptimointi
- Tietoturvallisuus
 - Elinkaaren aikainen tietoturvallisuuden, tietosuojan ja riskien arviointi – osa kokonaisuutta
- Tietoaineistojen käsittely
 - Käsittelyprosessit sähköisiksi ja yhteentoimiviksi – tiedon elinkaari ja tehokas hyödyntäminen
 - Rajapintatyö – miksi jakaa tietoaineistoa manuaalisesti tai hybridiprosesseilla?
- Asianhallinta ja asiakirjahallinto
 - Asiarekisterit ja rekisteröinti saatettava lain velvoittamalle tasolle – yhteentoimivuus

Kiitos!

- Helsinki pyrkii julkaisemaan tiedonhallintamallin vuoden 2021 aikana
 - Vrt. Helsingin kaupungin [TOS](#)
- Vuoden 2021 aikana mahdollisuus ja resurssit kuntasektorin yhteistyöhön
 - Tiedonhallintamalli, MVA ym. – velvoitteet samat kaikille
 - Tarkoituksenmukaista pohtia myös ratkaisut yhdessä
- Yhteystiedot
 - Mikael Vakkari – toimeenpano-ohjelma (tietoturvallisuus)
 - Katariina Siimeslehto – tiedonhallintamalli ja asiakirjajulkisuuskuvaukset
 - Anna Tauriainen – asianhallinta ja palvelujen tiedonhallinta
 - Outi Hermans – sähköinen käsittely, tietoluovutukset ja rajapinnat
 - N.N. – muutosvaikutusten arviointi